

FAMILIA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ.

Anul I.

26 Iulie (9 Aug. n.) 1908.

№rul 27.

Basarabia românească.
Cioban român.

ABONAMENTUL:

pentru Austria și Ungaria:

Pe un an . . . 10 cor.

Pe 1/2 an . . . 5 cor.

Pentru România:

Pe un an . . . 12 Lei.

Redacția și Admin.:

Budapesta, V., Str. Csáky 23.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

PROPRIETAR-EDITOR:

LUCIAN BOLCAȘ

SUMARUL:

Aurelia Pop: Scrisoare (versuri).

I. C. Popescu-Polyctet: Toamna (versuri).

Tudor Pamfilie: Vești (schiță).

Iuliu Enescu: Prima ceartă (versuri).

Concursul literar al Familiei Române:

** Ghică Vodă.

** Răsvan Vodă.

Elena E. Bolcaș: Curierul modei.

M. Elisabeta Pioraș: Stâlpișori.

Emil Țișca: Introducere în arta fotografiei.

Alina: Ceasornic de flori.

***

Convorbiri cu cetitorii. — Petrecheri. — Logodne. — Morți. — Cronică. — Note diverse. — Găcituri.

***

ILUSTRĂȚII.

Basarabia românească: Cioban român, Hotinul cetatea de pe Nistru, Cetatea Soroca, Akermanul sau Cetatea Albă. — La Thangue: Copilul bolnav. — Modele de țesături și modă.

CONVORBIRI CU CETITORII.

După multe calamități și după perderi foarte simțitoare, revista noastră poate abia acum să apară din nou ; apariția regulată fiindu-i asigurată de data asta prin o învoială convenabilă cu tipografia „Poporul Român“.

Mulțumim cu acest prilej „Tipografiei Noue“ din Orăștie pentru dragostea cu care ni-a stat la dispoziție până acum. Îndeosebi mulțumim părintelui Ioan Moția pentru prețioasele D-Sale servicii, prin cari a făcut să nu se simțească prea mult desavantajele depărtării ce era între redacție și tipografie.

Cu numărul de față începem a doua jumătate de an, urmând seria de numere dela nrul 27 mai departe. E în lucrare și un număr special, pe care l'am promis drept despăgubire pentru nr. 15—26; dar acesta fiind mai voluminos și reclamând mult lucru, va apare mai târziu. Numărul special va fi închinat peregrinajului, pe care Românii l-au făcut în acest an la Roma.

Rugăm pe toți abonații, cari ne-au sprijinit dintru început să și înoiască abonamentul.

* * *

Numai foarte puțini dintre cetitorii noștri ni-au trimis până acum voturile pentru concursul literar. Ficsăm un nou termin pe 25 August n. până când vom mai primi voturile cari nu ni-au sosit până acum.

In nr. 30 vom publica rezultatul votărilor și conferirea premiilor.

„FAMILIA ROMÂNĂ“.

SCRISOARE

COPILEI MELE ÎN RAI.

I-mi tremur'a mea mână, scriind aceste șire
O lacrimă 'n pleoape, se strecură 'n nestire.
Ași vrea să-ți scriu o carte pe aripe de vânt
Cumplita mea durere s'o leg într'un cuvânt —
Cuvânt, ce să străbată prin nouri pân' la tine
Să tremure văzduhul de țipetul din mine

Frumosă, drăgălașe și blânda mea copilă
Depart-e 'n zări albastre!.. Ce soarte fără milă...
Abia învrednicită să gust ce-ți fericirea
Și dragostea de mamă, ce farmecă simțireo,
Fioruri ne-nțelese, — trecute ca prin vis —
O lume de iubire părea că s'a deschis...
Și iată mi te duce... luându-te cu zor
In rai, să-i fii podoabă și cerului odor...
Pustie-'mi par' deatuncea și fără rost în lume
Mă arde-'n suflet dorul... te strig mereu pe nume.

Dar nu vreau cu aceste să-ți tulbur fericirea...
Vorbește suferința, din mine și... iubirea.
Mi-e scris în cartea vieții, cu soarta să mă'npac
Așa mi-a fost ursita, să plâng... și să mai tac...
Dar tu, copilă scumpă?... In haosul de stele
În zări cu munți de aur, grădini cu floricele...
Afla-'ai fericirea?... Găsit-'ai îngerei
Ce-'n vis te legănară, dorindu-te la ei?

Eu, ce să-ți spun de-acasă? Impart a mea durere
Cu dulcele tău tată... gândindu-ne 'n tăcere
La zilele senine, când tu ne desmierdai
Părea pe-atunci grădina și casa noastră rai...

Acum... din flori și ramuri, odată'n săptămână...
In sfântă amintire, i-ți împletesc cunună.
Smerit'o pun pe cruce, Dumineca în zori
Să-ți fac o bucurie... că drag ți-a fost de flori...
Pe peatra mohorâtă adesea fac popas...
Din toată fericirea, atât mi-a mai rămas.

Păpușile-ți sunt triste, că prea sunt singurele
De-atât amar de vreme, tu n'ai vorbit cu ele.
Să plâng că s'părăsite, lăsate-așa pustii
De ani întregi de-arându', te-așteaptă să mai vii...
Și cele mari de lături, în mijloc cea micuță
Așteaptă zi și noapte măiastra ta mânuță...
In hainele de vară în cari le-ai îmbrăcat...
Și toată jucăria-i așa cum o ai lăsat.
Hănușele, pantofii, ciorapii și gluguța
I-ți plâng de dor în leagăn... Scăunelul și măsuța
In colț lângă perete. Costumul românesc
Ți-l iau adesea 'n mână și 'n lacrimi îl privesc...
I-mi pare că suspină și casă și grădină,
Că nu mai văd nici chipul nici fața ta senină.
Când umbtu zăpăcită așa din loc în loc
Aud o cucuva — cobindu-mi nenoroc.

Să duc o viață 'ntreagă cu dor și cu durere
O singură credință, mi-ar da, par'că, putere, —
Că sus în lumi eterne domnește-un Dumnezeu...
Și voia Lui preasfântă mi-a dus odorul meu...
In rai vei fi cu îngeri... atât noroc să am!
Ași vrea să te desmierd, cum eu te desmierdam.
Se nu simți lipsa mamei. Să nu duci nici un dor.
... Aproape, lângă tine — grigeste-mi un locșor.

Săcel.

AURELIA POP.

TOAMNĂ.

Cer florilor zădarnic astăzi,
Să mai surâză, ca 'n trecut
Când ne iubiam, — grădina este
Un cimitir uitat, tăcut.

Cer frunzelor să mai șoptească
Dulci tainele de fericire,
Când ne iubeam, — vai, însă, astăzi
Ele s'au stins cu 'ntreaga fire!

Și vântului de-i cer să cânte
Povești, ca'n vremuri prin grădină
El nu-mi răspunde, trist, nimica,
Ci numai uneori suspină!

I. C. Popescu-Polyelet.

Indrăsnesc să-ți scriu câte-va vorbe din părțile pe cari dumneata le cunoști și de cari nu mai vrei să știi, astăzi. N'am de unde să aflu că mai trăești ori bă, ci eu îmi fac datoria și obiceiul de zi întâi. Dacă ți-or cădea sub ochelari rândurile mele, Dumnezeu să te înzilească spre bucuria mea și a satului. Dacă ai fi dus cumva, dinpărțile celor ce își trudesec trupul și mintea pe fața verdelui pământ, Dumnezeu să-ți deschidă căile ușoare ale Lumei veșnice.

De-âtâta vreme tăcere, nu-r' lucru obișnuit; din partea mea, firește, supărare nu poate fi, că ce-s eu?: vechil boeresc, sluga plecăfă cuconușului Andreș Vulpe din Movilenii Iașului. Numai atâta doar, o leacă de amar, că m'oi trezi mâne-poimâne cu alți stăpâni, cari nu m'or înțelege și pe cari nu i-oi pricepe. Lumea se schimbă și obiceiurile se priminesc; alți oameni, alte apucături, altă limbă..., altă lume. Cum îți pare dumitale, cum i-s'a părut lumea asta nouă lui cuconu Andriaș din Movilenii Iașului, tot așa-i zugrăvită și 'n mintea lui Gligore Culmău, vechil boieresc.

Și iată așa, mă pusei să torc rosturile încurcate ale Lumei, unei fețe care nu găsește nici o învățătură în spusele mele. Treci peste asta, cucoane Audrieș și ascultă.

Omeții s'au topit, iazul s'a umflat și-am dat drumul stavilelor dela moară. Și-a început apa să urle a pustiu, și-a început moara pustie să vufasea sabbatic, și eu m'am înspăimântat și m'am întors la curte. Slugele erau toate la treburi în ogradă. Tăceau și toți se uitau la mine. Mă chema iazul cu jalea scurgerii lui și eu am pornit din nou spre apă.

Știi ușa cea mare dela moară, ușa de cătră curtea pe care au bătut-o atâția ani vânturile și ploile mus-

călești! Ori nu! Când o știai d-ta era aproape nouă și domnița cea mică zugrăvea pe dânsa, și păsări cu pisc și picioare lungi. Anul trecut avea mușchiu verde iar în asta primăvara când s'au fost așternut vânturile nebune ușa bătrână s'a sguduit din loc și s'a întins până'n scara coșului.

Am stat multă vreme lângă dânsa și mi-am adus adus aminte de multe.

Eu, dacă te-aș vedea acuma înaintea ochilor mei, numai atâta te-aș ruga să dai poruncă să facă moara din nou, să-mi încheiu cu dânsa picătura de viața ce mi-a mai rămas....

Ți-aduci aminte, cucoane Andreș....

....Mă cuprînse din nou țeama și-am eșit. Afară, vânt căldicei mâna în jos, încrețind numai de-abea de-abea fața turbure a apei. Câmpul mirosea a tinerețe, văzduhul a sănătate; m'am cutremurat, și m'am uitat în sus către cer și am oftat, și iarăși am simțit tremurul de frică în trup. Și am stat așa, înlemnit, alungându-mi privirile pe văiuga satului plină de taină. Și-mi petreceam în minte drumul prin Larga, prin Epurenii și Isoare, pe urmă la deal prin Păpricani și mai departe, spre târgul Iașului care înghite oameni și-i înstreinează...

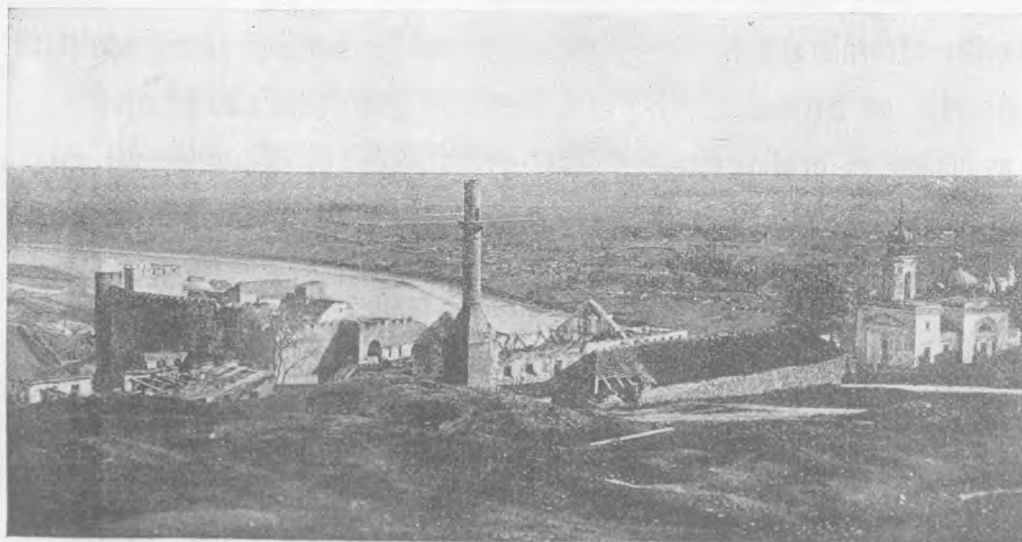
Am stat așa până 'ntr'amurg. Răsăritul se lăsase cenușiu, apusul galben închis. Pe dinaintea curții treceau oameni încolo și ncoace. Mă simțeam cum sunt și nu mă pricepeam ce să fie cu mine. Strig feciorul din casă.

-- Ioane, măi, vezi-mă!...

-- Te văd, boierule....

Hm! și m'am supărat mânia lui Dumnezeu.

-- Boier e cuconul Andreș, nu eu... Răspunde: mă vezi?....

Basarabia românească.
Hotinul, cetatea de pe Nistru.

— Te văd, domnule Gligore, cum să nu te văd...
 — Și-s schimbat tare?
 — Ba nu.
 — Fața..., ochii..., uită-te în ochii mei și spune-mi drept, că de nu, atâta-ți trebuie!...
 — De boierule, eu...
 — Hai?... .

Și-am pornit dinaintea lui. Grozav mă supără când mă aud înălțat boier mare. Eu? bată-mă pustia să mă bată!...

Intre mine și d-ta, nu văd nimic asămănător..., nimic..., nimic.

...O, năprasnice aduceri aminte!...

Odăița cea întunecoasă a curței nu mai este. Rău ți-o părea cucoane Andrieș, că rău îmi pareșimie!

Venisem de pe malul iazului și de la moară, năuc. Im vuia capul și nu mă înțelegeam cu nimeni din ogradă. M'am suit sus, m'am trântit în pat și m'am acoperit peste ochi, i-am închis și-am adormit somn de mort. Era târziu când m'am deștețat. Am tras perdeaua ochiului de geam din față și m'am uitat afară. Intunecul se lăsase greu, vânturi'e scuturau brâul teilor, cerul senin își strălucea marea lui de scânteii. Am stat așa mult am privit și am ascultat. Dela un timp, gândurile par'că m'au părăsit, luminile ochilor mi-au secăt, inima și-a continuat bătaia; mă simțeam ca un sloiu de gheață purtat pe-o apă liniștită liniștită... .

Deodată aud sberând...

M'am strâns tremurând și mi-am adus am'nte. Tapul, blestematul de tap!... îl auzeam cum sbiera, cum își isbea coarnele în peretii groși de desubt; îl vedeam parcă încovoiindu-și spinarea, cum se trăgea înapoi, cum se opintea în picioare, cum se isbea....

Pe nimeni nu găseam în prejurul meu, și mă duc la el, să-i spun: «omule, scoală-te, privește-mă în ochi și vezi-mă de-s eu...».

Odaia aceea unde sbiera și isbea duhul cel rău, am zidit-o pe de a'ntregul cu cărămidă arsă și bolovani de piatră necioplită. Să știi... .

Și ți-ași mai spune ceva, cucoane Andrieș, iarăși, să știi..., ori, poate ai aflat de mult... Către ziua am adormit iar; și visam alături de mine un flăcău frumușel, aidoma Gligore Culmău pe când era tânăr. Sta lângă mine, dar eu, îl simțeam parcă trăind în inima mea. Il cunoașteam de multă vreme, știam că n'are pe nimeni în lumea asta și că s'ocioase la o curte boierească. Și boerul acela avea o față ca un firicel de grâu pe vremea pârguitului. Și-mi spunea feciorul acela că de multe ori se părea că se preface în fluture, și 'ntr'amurg, ori dimineața'n zorile rourate pleacă 'ns bor și sărută firicelul de grâu.

Il îndemnam de multe ori să s'astâmpere dar flăcăul îmi spune întotdeauna: «Eu..., eu nu-s vinovat cu nimica..., inima mi-i de vină!...»

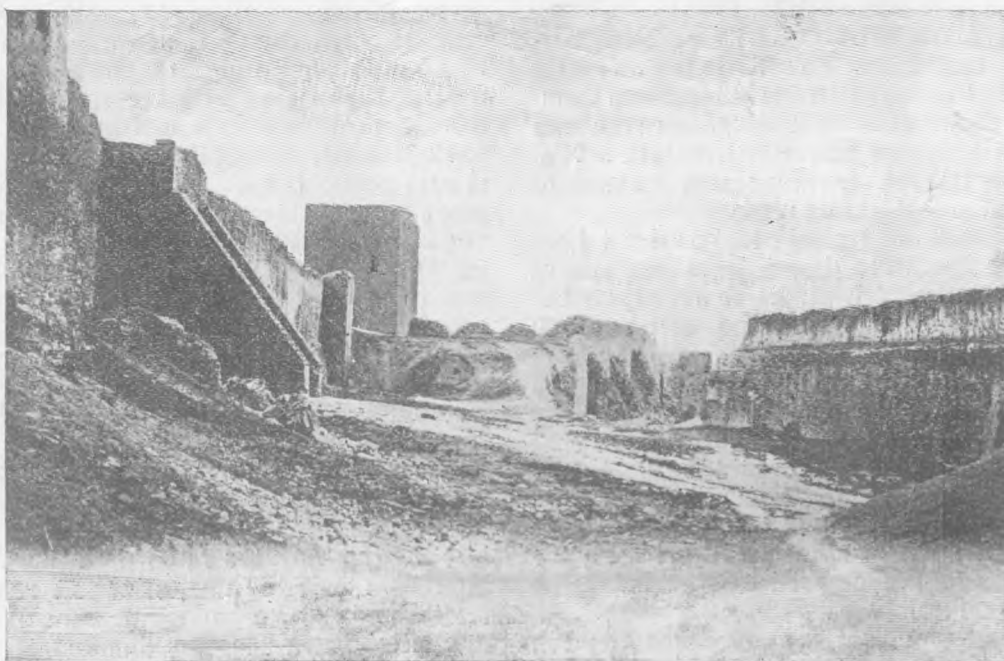
Caut să sfârșesc răvașul cucoane Andrieș, pentru că-mi tremură condeiul în mână iar sufletul mi se sbate 'n gât... .

...La anul, boierul a simțit și s'a 'nspăimântat. Feciorul a' nfundat pădurile iar domnița aud că s'a stins în iadul unei odăi din curtea boierească.

De-atunci!... Feciorul se schimbase când s'a apropiat din nou de stăpânul lui de demult.

Tremuram când m'am trezit. Răsăritul își aprinsese dogoarea lui dulce, primăvaratecă; mă scol, ies afară iau stângenul și pornesc cu plugurile pe câmpul veșnic tânăr....

Tudor Pamfilie.

Basarabia românească.
 Akermanul sau Cetatea Albă.

Prima ceartă.

Cu fața tristă și întunecată
Privai măhnită 'n largul de holare;
Pustia vale și întreaga zare,
În grea tăcere, părea 'nveșmintată...
Si-am stat tăcuți o vreme!... Si-am văzut
Cum ochii tăi frumoși au strălucit,

Cum doauă lacrimi s'au rostogolit...
Și 'nduioșat iertare ți-am cerut.
Într'un târziu furis tu ai venit,
Șfioasă'n brațe gâtu-mi l-ai cuprins
Și am simțit cum lacrima m'a 'nșins.

Lingușitoare capul ai plecat
Și plânșii ochi încet ți-am sărutat;
Și-atunci!... Atunci un soare-a strălucit!

I. Enescu.

Concursul literar al „Familiei Române.”

GHICĂ VODĂ.

(Urmare.)

— Sezi, Arhon, că e drum dela Roman până la Iași.
— Supus rob al milei Mariei-tale! Caii s'au îndreptat alergând și eu am obosit stând.

— Gluma e chiar adevărată. Pe drumurile noastre e mai bine cu piciorul decât în căruță. Cu ajutorul lui Dumnezeu, o să fac drum prunduit dela oraș la craș. Dar la Roman ce mai vești?

— Bună pace, Măria ta... Doar ici pe colea. bârfele în preajma Domniei... Eu, Măria-ta, nu-i cruț le zic: « Măi, măi! astâmpărați-vă: schimbarea Domnilor, bucuria nebunilor»... Boierul moldovean e ca temeea hărtăgoasă. Nu se liniștește nebătută... N'ai voit să pui pe țaran să le muncească treizeci și șase de zile pe an și ți-ai aprins urgia.

— Mai curând îndestul lăcomia lupi'or decât firea nesățioasă a boierilor... Nu destui dușmani s'așin să ne răpue care din cotro? Nu văd că ne-am rupt o bucată din inimă? Puterile se bat și noi plătim oalele sparte.

— Ce te miri, Arhon Firali, Turcul e putregaiu luminos la întuneric... Tahir aga ne-a vândut. Se aude c'or să ia și Hötinul. De merge tot așa or să rămâie în Europa că ți-am botezat eu.

— Să te auză Dumnezeu, Bălăcene!... Arzul ce ce s'a trimis la Poartă, l'a mâniat pe Turc, fiind c'am zis: «De nu se va întoarce mila Impărăției-Tale spre noi, siliți vom fi a ne arunca privirea spre îndurarea altei puteri», zise Firali.

— Teată pasărea, arhon Firali, pe limba ei piere, ne-am lăsat ademeniți de boierii vicleni, cei cari se gudurau înaintea tronului, acum țipă că i-a sărăcit. Au trimes arz la Poartă împotriva Măriei-Sa'e, cu hain și că s'au dat cu Rușii.

Vicleni! Nelegiuți! A rămas norodul pe un sfert fuge în cotro îl duc ochii de atâta jaf... Numai ciurma caută sălaş în țara asta sărăcită. Ochi au și nu văd; urechi au, dar nu aud. Lăcomia, patima blăstemată o să le rupă gâtul și lor și țarei... Ștafetarii streini colindă orașe și sate, ademenind norodul să treacă pester Nistru, că li se dă acolo pământ, că îi vor scuti de biruri, dijmă și angara'e. Ce vreți să gândească țaranul, când aude că streinul îi arată milă, iar boierul îl jupoaie? Încă vre-o doi ani și, de nu punem lucrurile la o cale mai bună, de mai vine vre-o oaste streină, vom călători nu prin țara Moldovei ci prin pustietatea ei. De nu aducem îndreptări grabnice: vor rămânea satele goale, cei mai îndărătnici vor izgoni urșii de prin vîzunii să stee ei; noaptea or eși la pândă și va fi vai de drumețul întârziat, dar mai vai de curțile boierești încăpute pe mâna haiducilor. Nu se gândesc nemernicii că răbdarea norodului are o margine? Eu, Ghica, nu-mi calc făgăduința. Am jurat credință acestui norod. Cu pretul vieții voiu ținea-o. Sunt Domn al Moldovei, nu slugă supusă lăcomiei boierilor.

Bei mai becișnici se bocesc Măria-ta ca muierile: «Nu cu mojiții va domni Ghica; vom pleca peste hotar și-l vom lăsa singur la vreme de nevoie».

— Le dau bucuros răvaș de drum. Auzi! Vor dela țărani din zece zile una, și zile cu rost, nu cum le-a lăsat Dumnezeu, ci muncă pe care omul abia o face în trei ori patru zile. Baș diimă și cărături! Nu gândesc: un dobitoac și nu trebuie peste samă obijduit. Lăcomia îi pierde pe ei și țara.

Bălăceanu tot învărtind niște metanii călugărești
— Nu te placi, Măria-Ta, nici la vorbă nici la port,

zic: «s'a mai auzit Domn să umble îmbrăcat cu postav dela Piperești?» Lor li-i groază să-și vază portul mai prost decât al negustorilor.

-- Pentru asta nu li-s de ajuns cele douăsprezece zile cu rost în loc de șase. Trimăt pungi de galbeni pe' cumasuri de mătasă, pe blănuri scumpe și pe găтели muieresti Boli, oști și lăcuste au prăpădit norodul. Și, după ce șuvoiul nenorocirilor s'a tras ca o apă învrăjbită, se răpăd ei ca hiarele asupra norodului calicît. Pentru Dumnezeu lase-i măcar vreme să se înframe. N'au inimă, dar nici minte n'au? Norodul e ca albina șubreda; de-i vei lua tot rodul, pier.

— În zadar, Măria-ta, zise Firali, în țara asta, nu se poate slăvi Domnul care se pune în poară cu boerii. Las'o înălțimea Ta mai domol.

-- Cît se poate, arhon Firali, făr'a știrbi interesele țării. Am făcut țiduli de bir, să nu mai poată jetui norodul, am făcut și voi mai face școli să luminez lumea. Am să aduc tot soiul de meșteri stre'ni să ne deprindă meșteșugul lor. Boerii ar trebui să-mi dea mâna de ajutor să scoatem țara la liman. Zădarnic unii îmi poartă ură. Nu din vina mea s'a pierdut Bucovina. M'am împotovit câtă vreme aveam nădejde în sprijinul Rosieii. Dar nu-i cărmaciul cel care nu știe a strânge pânzele din vreme. Tahir aga a luat bani, știi. În loc să ne apere ne-a vândut ca Iuda.

— O iscoadă de la Constantinopol mi-a spus, Măria-Ta că la Poartă se zice că arzul s'a făcut în lagărul lui Rumiantof.

— Ascultă arhon Firali, dacă Turcul nu s'ar teme de Rus, vai de noi!

Măria-Sa are dreptată, răspunde arhon Firali.

Dealurile Tomeștilor, Socola, Cetățuea și Galata se pierd printre norii fumurii. Turnurile cetăților se ridică semețe în mijlocul troenilor. Clopotele de la sfântul Nicolae și Treisfetitele au vestit de mult isprăvirea slujbei. În paraclisul domnesc luminările au prins țurțuri groși de ceară și pâlپae întunecate de scrumul îngroșat. Miros de fum și de smirnă îngreue resufflarea. Tăcere adâncă. Din când în când s'aud picurile ce cad domol pe sfeșnicile de argint dinaintea Maicei Domnului, unde stă ingenunchiată D-na Caterina. Cu ochii pe jumătate închiși cată să răzbată viitorul în veci nepătruns. Buzele-i șoptesc o rugă fierbinte.

Fetele de casă stau ingenunchiate la o parte. De pe față galbenă a Doamnei, de pe buzele stânse și sprâncenele încruntate, se vede o grijă mare, o teamă necunscută îi ține sufletul. Dornică de o zare de nădejde cum e dornic cărmaciul de o rază de soare în mijlocul furtunei.

În vreme ce Doamna e la rugăciune, Grigore Ghica stă singur în camera lui de lucru. Se primblă încruntat de năvala gândurilor. «A fi drept cu norodul, a face legi bune, e doar datoria unui Domn. Cuvinte goale! Cum nu se împacă lumina cu întunerecul, așa nu te poate iubi și g'oata și boierii.... Dar Rosia? Câtă zaherea nu i-am dat, câte planuri, nu i-am destăinuit? Răsplata? Ne-a părăsit, când era mai greu. Ne-a dat pe mâna lui Tahir aga. Boierii? Dușmani, îndată ce nu-i lași să jăfue prostimea. Țărănimea? Un copil plânge, ț'pă, cere ajutor, în furie se răscoală, blăstămă, răpede dă 'ndărăpt, nu te poți bizui pe ea. Ne trebuie oaste, cu voia ori fără voia Porței. Ce vești o fi adus Turcul? Vre-un dar nu; vre-o avaea nouă, da. Deodată ușa din fund se deschide, intră Doamna, soția lui Ghica. Se întoarce de la rugăciune, într'o haină de postav cafenie, cu mâneci largi, după moda leșească. Pe mărgenile mânecilor, la gât și la piept, are cusături cu fir, lucrate de mâna ei.

— Cum, Grigore, pleci la Beilic înainte de masă? Și eu nu știu nimic?

Doamna e galbenă, glasul îi e stins, dar cearcă a se stăpâni.

— Ci liniștește-te Ecaterina, de când sunt oare dator să-ți dau samă de trebile și datoriile Domniei?

— Știu, stăpân îmi ești, dar și soț. Robul, că-i rob, și tot are drept să i-se asculte vorba, când vine să-ți vestească o primejdie. Și unui Ghica i se cuvine să înalțe cinstă țerei. Turcul vine la palatul domnesc, nu Măria-Ta să mergi la el în Beilic.

— Vorbe goale! Ahmed mi-i prieten. E bolnav. Doctorul Fotachi l'a văzut. Se poate să nu merg?

— Inima-mi spune că-i prefăcătorie turcească.

— Iubita Ecaterina, de un răstimp te ține o stahorie zădarnică. Erau boierii îndârjiți. Le-am dat încă trei zile peste cele douăsprezece, și am îndatorat țărani de pe moșie să facă și meremet la acareturi. Boierii sunt meșteri, din trei zile vor face nouă. Așa-i boierul nostru: cum îi dai, îl îmbunezi. Doar aiște lipsiți, de vor mai fi făcând zurbavă.

— Ce lesne crezător ești? Boierii îți sunt dușmani. Le citesc în ochi viclenia; pașalele te urăsc.

— Ahmed e bolnav, are friguri. De n'ar avea bietul lungoare. A venit să mai ciupească.

— Nu, inima nu mă 'nșală. De ții, nu la vieța, nici la copiii tăi, ci la țara asta nenorocită, nu merge.

— De mi s'a dat mazilia, tot una e, de voi primi-o aci ori în Beilic. Am văzut capul bietului tată bătut cu piroane în poarta seraiului, pentru credința ce-o ținuse Rosieii. Am jurat, nu răzbunare, dar că voiți și să mor pentru lege, țara și se cred că e bine.

(Va urma.)

RĂSVAN VODĂ.

— „Cea....ur...! Cea....ur...! Cea....ur...! Cea....ur...!“

Pină în lungă îndepărtare, pe făgașul adăpostit al văilor, așa răsună clopotul cel mare al mănăstirii Sucevița din Bucovina, Țara Fagilor, când la praznice împărătești, șaisprezece înși voinici, se numesc, trăgând cînd într'o parte, cînd în alta de otgoane groase ca pe mină, pentru ca să-i bată limba de buzele cele reci de aramă.

Și oamenii asudă, smăcindu-se cu dibăcie ca să nu'i svârle otgoanele jos pe ferestre din clopotniță, căci s'or face numai sfirme; iar cugetul clopotarilor înfricoșat le este de glasul ciudat și adânc care ese din pîntecelē namilei, că parc'ă ar rosti un nume de om și sunetul lui așa se răspîndește ca un șuvoi, făcînd să se umple de el codrii și văile, munții și dealurile, cîmpia și văgăunile, pe cînd bolta mănăstirii se cutremură sgduită ca de un duh puternic și călugării, în mijlo-

cul cîntărilor dumnezeiești, îngălbenind simt că li se zugrăvă sufletul în piept.

Atunci toți, la olaltă, cu ochii pironiți către mormântul lui Ieremia Moghilă, voevodul Moldovei care doarme de treisute de ani trecuți sub o lespede mare de marmură, în năuntru bisericii, îngîmă :

„—Slobozește, Doamne, pe robul tău !

Ieremie Moghilă este ctitorul mănăstirii pe care dintru temelii a înălțat-o, înzestrînd-o cu dărnicie, cu odoare și moșii, iar pe ziduri stau zugrăviți, unul cîte unul, el și odraslele lui Voevozi și domnițe, în așa chip c'ai zice că sunt vii și că de sus, din părete neadormiți veghează, ziua și noaptea marea lor danie. Iar dacă voevodul și cu feciorii lui au îngrijit de Sucevița cu averi, domnițele cu minile lor au cusut în fire de aur și de argint și cu mătăsuri scumpe o-dăjdii și aere minunate. Căci Ieremie, urmaș al uneia dintre cele mai măndre familii de boieri de baștină dintru cîte avu Moldova, pe pilda vremii și a strămoșilor a înălțat acest lăcaș sfânt ca îngropat să fie acolo, după dreptul său, spre a sta la adăpostul stricăciunilor și uitării timpurilor, atît el cît și pogoritorii neamului său, ciți vor sălășlui în cealaltă viață, pînă la a doua chemare.

Clopotul, tot din porunca lui fuse turnat; dar din pricina sunetului său pe care iscusii meșteri chemați nu'l mai putură schimba, pe cât a trăit Vodă, n'a fost tras nici odată, căci Ieremia nu putea suferi să'l audă.

Cuvântul „Cea... ur!“ sună jalnic, ca o imputare; rar și apăsător, prelung, puternic și zguduitor năpădind în suflet ca un fior rece și neînțeleș.

Ar părea că acest nume de om cuprinde în sine o muștrare veșnică și nemiloasă pentru acel ce doarme. de atîta timp somnul celor ce nu se mai întorc, sub dalele tocite ale mănăstirii.

Auzindu'l, îți rămîne întipărit ca o pecete de foc în ureche și în gînd, fiind mereu acelaș, posomorît ca o cobe, urmărindu-te îndelung în tot locul, departe ca și aproape stăpînitor ca o vraje pe tine și pe împrejurimi, vijiindu'ți în mainte pătrunzător și plin de turburare.

Iar într'o raclă la capul ctitorului Suceviței, se află, o dureroasă mîngiere, ce pare că i-ar sta de pază : odor, păstrat cu grije fără de margini, căci e mai neprețuit dintru toate.

Sunt coadele bogate, din frumosul păr al Doamnei Elisaveta, fermecătoarea și vajnica fiică a ungurului Ciommortoni, soția nefericită a lui Ieremia-Vodă.

Aceste coade 'și le-a tăiat, ea însăși, din capul ei dîndu-le domnescului și credinciosului logofăt Stroia, ca să le ducă la mormîntul bărbatului pe care n'avea să'l mai vadă, ca cea mai de pe urmă dovadă de iubire.

Turcii întrînd în Iași cu Leon Tomșa-Vodă și oștile Doamnei Elisaveta nefiind pregătite o prinseră pe ea și pe tînărul ei fiu, Constantin-Vodă.

Pașa care porunca peste oștile împărătești, era un ungur turcit și își pusese ochii pe Doamna, încă mîndră și frumoasă. Aceasta, nevoind să fie pîngărită de mîna păgînului, cu niște foarfeci de argint ce putuse feri ascunse, își tăe coadele în butcă pe cînd trecea pe ulițele Iașilor, dusă în robie la Stambul. Ea se lipsi de cea mai vrednică podoabă a femeii, părul, spre a îndepărta de la dînsa gîndurile rele ale pașei; iar părul Doamnei Elisaveta era mai presus de ori ce frumoșe, căci fîncegea fruntea ca un colan de raze de soare.

În calea ei stătea Stroici smerit și îndurerat de nenorocirea ce picase peste Măria Sa Doamna.

Elisaveta îl zări și strigîndu'l îl chemă la fereastra butcei și lăcrămînd îi zise :

— „Logofete ! Logofete ! Nu s'a îndurat D-zeu cu noi. Să duci la mormîntul soțului meu, cosițele mele căci nu vreau să se spue și să se creadă că păgînul m'a pîngărit vee-odată.

Logofătul săruta mîna Doamnei și, ascunzînd în sîn prețioasa comoară, fără a mai zăbovi, se rupse din mijlocul norodului ieșit întru iitimpinarea cea jalnică, încălecă un cal ager și porni glonț la Sucevița ca să îndeplinească porunca ce primise.

Era cea din urmă și cea mai de virtute slujbă ce mai putea face Stroici, nefericitei Doamne. (Va urma.)

Basarabia românească.

Cetatea Soroca.

CUGETĂRI.

Nimic nu crezi mai ușor, de cât aceea — ce însuși
dorești.

*

Omul bun e mai gata a suferi îndoit supărarea, de
cît a face să o simtă și alții. . .

*

Cea mai frumoasă pagină a vietii unui om e aceea
pe care sunt scrise suferințele îndurate pentru fericirea
unei persoane iubite. . .

*

Nestatornicia răpește tot farmecul trecutului — și nu
ne dă multă garanție pentru viitor.

*

Hazurile vor fi avînd rost și ele, dar numai cînd nu
jignesc inimile sincere și încrezătoare.

*

Sunt în lume josnicii, pe cari firile cinstite nici o
dată nu le pot cunoaște și pricepe.

*

Frumosul — e rezultatul armonie în forme și colori,
și nici de cum a bogăției și variației.

*

Desiluziile se prind foarte cu izolarea, se iubesc și
își dau unele altor putere.

Melissa.

La Thangue: Copilul bolnav.

PETRECERI

Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur a aranjat o petrecere de vară la 19 Iulie st. n.

*

„Reuniunea Sodalilor Români din Cluj“ a dat un concert la 21 Iulie n.

*

Tinerimea română din Maramurăș pregătise la Sighețul Marmației pentru 13 Iulie o reprezentație teatrală, la care și-ar fi dat concursul dna și dl Bârsan. Organele administrative au dat ordin de a se opri petrecerea.

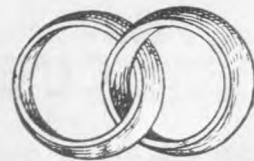
*

Curațoratul bisericii greco-catolice din Reghinul-Săseșc anunță petrecere și tipărește invitățile la un străin fiind prea departe de Reghin Bistrița, Gherla, Clujul, sau Orăștia unde după cât știm se află și tipografia românești.

*

Tinerimea rămână din Poiana Sibiiului au aranjat petrecere de vara Duminecă la 19 Iulie n.

Inteligența română din Gherla și jur a aranjat petrecere la 26 Iulie n.

LOGODNE

Dșoara Aurelia Ilieșiu și dl Demetriu Boșca 14 Iunie în Maieru.

Dșoara Virginia Gall și dl dr. Basiliu Bașiota în Aiud.

CUNUNII

Dl Dr. din Nicolae Zigre avocat din Oradea-Mare și Dșoara Lucia Plopu din Budapesta s'au cununat Duminecă în 19 Iulie n. în capela română din Budapesta.

MORȚI

† Valer Bolcaș învățător a murit în 27 Iunie n. la etate de 28 ani în Vălani (com. Bihor.) după grele suferinți de două zile. Un cal l'a lovit cu piciorul în partea stomacului și de aci i-a venit moartea. Repausatul era fratele redactorului acestei reviste, care, aflându-se pe timpul nenorocitei întâmplări în Bistrița, a putut ajunge numai după înmormintare la Vălani la groapa proaspătă a fratelui iubit.

† Moise Mețeș fost notar în Bucerdea-Vinoasă.

CRONICĂ.

„Biblioteca Socec“ ni-a dat până acum patru volume: 1. «Poveștile Peșelului» de Carmen Silva, 2. «Nuvele» de Mircea C. A. Rosetti, 3, 4. «Poezii populare ale Românilor» — «Legende balade, cântece bătrânești, doine și hore» de Vasile Alexandri. Materialul bine ales, volumele fie-care de 95 bani cu pretenții de eleganță... Această nouă întreprindere, pentru a isbuti, va trebui să țină samă de «Biblioteca pentru toți» și de publicațiile societății «Minerva», să observe ce au unele și altele și mai ales ce nu au ca materie, ca preț și ca fel de înfățișare, ca direcție, — să profite unde este de profitat și dacă va avea norocosul simț de a le nimeri, toate aceste va avea de sigur un strălucit viitor. Ar fi păcat să nu l'aibă o casă de editură cu reputația casei Socec și cu toate bunele gânduri, câte transpiră dintre paginile acestei «biblioteci». Volumul cu nuvelele de o rară căldură și intimitate ale lui Mircea C. A. Rosetti ne pare ca execuție tehnică mai aproape prin tiparul elegant de aceea, ce va fi odată «Biblioteca Socec.»

«Epigrame» de Cridim se razimă pe raportul pe care un academician l'a făcut unui alt volum. E bine așa, pentru că pe valoarea multor dintre epigramele ce le conține — nu s'ar putea răzima.

Din «Biblioteca pentru toți» primim în timpul din urmă volumele: «Ce e viața?» Știință populară dată după C. Flammarion traducere de V. Anestin, «Din durerile lumii» nuvelă de

A. Vlahuță, «O noapte de Mai» novelă după Nicolae Gogol traducere de Virgil Caraiivan, «Tannhäuser» dramă muzicală după Rich. Wagner traducere de St. O. Iosif, «Nuvele» de A. Vlahuță, «Wilhelm Tell» dramă după F. Schiller traducere de B. Marian, «Nuvele» după Maxim Gorkij, traducere de Lia Hârsu, «Duelistul» nuvelă după Ivan Turgenieff traducere de Ludovic Dauș, «Poezii» de C. Negruzzi, «Proză» de C. Negruzzi, «Curcanii» dramă națională de G. Ventura, «In război» roman de Duiliu Zamfirescu. — Fiind tot atâtea opere de un renume bine stabilit față de cari și critica și publicul și-au spus de mult cuvântul, — și tot scriitori dintre cei mai buni clasici și moderni, străini și români — nu ne rămâne decât să lăudăm bunele alegeri făcute de direcțiunea acestei folositoare publicații, care își statornicește tot mai mult meritul de a contribui la răspândirea culturii în cele mai largi pături ale românismului.

Editura Institutului de Arte grafice «Minerva» sub tiparul căreia se adună de ani de zile o frumoasă parte a literaturii române ne trimite câteva volume, cari fac și de de astă dată toată cinstea tiparului român. Prin ieftinătatea și eleganța volumelor editurii «Minerva» putem să ținem concurența cu oricare dintre literaturile mari.

«Poezii postume» de M. Eminescu, «Dor pustiu» de Ioan Bărseanu, «Sângele Solovenilor» de Caton Theodorian, «Chipuri

și suflete» de Al. Cazaban și «Sfaturile unui plugar luminat» de C. Sandu Aldea sunt volumele, cari ni-s'au trimis mai în urmă.

Mult ne place povestirea limpede și firească a lui Dinu Simion Militaru, plugarul luminat din Râscrucea, pe care dl. C. Sandu Aldea îl plâzmuște povățuindu-și consătenii prin povestiri atât de plăcute și binevoitoare, în cât îl vor urma vrând-nevrând. Cărticica l. costă 5) bani și ar fi de folos să se răspândească la sate.

Dl. Caton Teodorian ni-se prizintă cu «Sângele Solovenilor» ca un scriitor format, știind să dea o structură sănătoasă operei sale precum și o formă curgătoare. Viața scrisă de Dl. Caton Teodorian samănă în unele amănunte mai de grabă plâzmuire iscusită, de cât a viață. Dar cine are puterea de observare și descriere ce o dovedesc unele trăsuri admirabil prinse ale boierului Isaia Murat și ale copiilor sei, unul, cel legiuit o secătură, altul, Mihuț, cel natural o slugă supusă aproape peste fire — va înțelege, că dl. Teodorean ne va da și opere mult mai desăvâr-

site. Observațiile aceste, nu vreau să micșoreze calitățile actualului volum.

Dl. Ioan Bârseanu le este necunoscut cetitorilor noștri. Nu de mult a apărut de d-sa o schiță — «Odrasla» în această revistă. În volumul «Dor pustiu» sunt pieze cari o întrec pe «Odrasla» și promit și mai mult.

Al. Cazaban O sinceritate amestecată cu scepticism care nu trebuie să fie mai adânc și mai primejdios decât încapă într'o fire de bohem și o sinceritate naivă și totuși cam hoțomânească. Un talent care nu caută a-și aservi aceste calități ci se dă lor. Acesta e Cazaban. Cetiți-i «Firul de mătasă» ori altele, dacă voți a vă convinge înșivă.

«Poezii postume» de Mihail Eminescu, publicate sub îngrijirea dlui D. Chendi se deosebesc de edițiile anterioare prin bogăția cuprinsului și prin îngrijirea fidelă a textului. Volumul e indispensabil tuturor aceluia, cari doresc a-l cunoaște pe Eminescu pe de a întregul.

Prețul câte-unui volum din cele amintite în urmă e de Lei 1. 50.

Introducere în arta fotografică.

(Pentru amatori.)

(Urmare.)

Aranjarea aparatului. După ce aparatul se pune pe picioare făcute anume spre acest scop, se întărește bine cu ajutorul unui șurub, se așează apoi potrivit obiectului ce voim a-l fotografia. Cu cât obiectul e mai aproape de aparat, cu atât acesta va fi mai mare în fotografie și viceversa. Aparatul să nu fie prea ridicat, nici prea tare plecat, căci obiectele vor apărea ca și cum s'ar prăvăli la pământ (sp. e. la case). De asemenea e de lipsă să fim cu mare băgare de samă ca să nu așezăm aparatul contra razelor soarelui, și dacă aceasta nu se poate înconjura, atunci trebuie să umbrim obiectivul cu o pălărie, sau alt obiect întunecat, în care caz putem fotografia și contra razelor soarelui.

Indată ce am așezat aparatul bine, ne vom îngriji ca imaginea obiectului să apară cât mai precisă și mai clară pe sticla mată de pe păretele din fața obiectivului, folosindu-ne de o cârpă neagră, mare și cât se poate de deasă. Cu cât obiectul, ce voim a-l fotografia, e mai aproape, cu atât trebuie să tragem camera mai afară. La portrete se așează direcția obiectivului spre ochi, la figuri întreg, în direcția pieptului; Grupuri mai mari se aranjează cam în formă de semicerc și se îndreptează obiectivul spre figura din mijloc. La peisaje, arhitecturi, înspre partea cea mai interesantă, sau înspre figura din mijloc. Aparatul așezat odată astfel, nu-i ertat să-l mai mișcăm din loc.

De importanță pentru reușita unei fotografii e și cantitatea razelor de lumină ce le lăsam să pătrundă deodată în camera obscură și care se poate regula (mări sau micșora) cu ajutorul unei mașinării simple ce e aplicată la obiectiv. La fotografiile «la minut», la portretele, precum și la fotografierea copiilor, cari n'au multă răbdare a sta într'un loc, e de recomandat să lăsam obiectivul cât mai tare deschis, prin ce pătrunde deodată mai multă lumină și astfel se scurtează durata expunerii. La fotografiile de grupuri, peisaje și arhitecturi se recere lumină mai puțină. Cu cât mediul în care fotografăm e mai luminos, respective

obiectul de fotografiat mai deschis și mai tare luminat, cu atât trebuie restrânsă mai tare deschizătura obiectivului.

Expunerea plăcii. După ce am așezat astfel aparatul, ca obiectul ce voim a-l fotografia să apară clar și întreg pe sticla mată din camera obscură, închidem obiectivul, depărtăm sticla mată și în locul ei așezăm o casetă umplută cu o placă de sticlă sensibilă la influența razelor luminoase. Umplerea plăcilor se face într'o ocazie întunecoasă, la întunec, sau cel mult la clumină roșie. E de recomandat însă ca, pe cât putem să ne ferim și de această lumină, căci cu deosebire plăcile sensibile la influența colorilor sunt foarte sensibile chiar și la influența acesei lumini roșii. Prin praxă ajungi a cunoaște partea obdusă cu chemicalii, în urma pipăirii cu degetul — fiind aceasta mai puțin lucie — și astfel nu avem necesitate de nici un fel de lumină la încărcarea plăcilor. Placa se așează cu partea obdusă cu chemicalii în afară și se pune apoi coperișul la loc, rămânând astfel placa din nou în întunec.

La conceperea în liber e bine ca să acoperim întreg aparatul cu o cârpă neagră, pentru-ca să nu poată pătrunde lumina în interiorul cassettei, lăsând astfel numai obiectivul liber. Deasemenea trebuie să grijim ca fiecare casetă folosită să o notăm bine, pentru a evita greșala de a face 2 concepere pe una și aceeași placă.

Expunerea plăcii să face prin ridicarea capacului, la aparatele întocmite și pentru fotografii la minut prin apăsarea unei țevi de gumi, prin ceea-ce se deschide obiectivul și razele de lumină transpun imaginea obiectului pe placa obdusă cu chemicalii. După câteva secunde obiectivul se închide din nou prin punerea capacului la loc sau apăsarea din nou a țevei de gomă și astfel conceperea-i gata, mai restând prelucrarea fotografiei.

Durata expunerii e foarte diferită și dela aceasta depinde în prima linie reușita fotografiei. De re-

gulă expunerea durează cam 2—6 secunde. Durata expunerii e mai mult o chestie de praxă mai îndelungată și depinde de obiectul ce avem să-l fotografiăm, de culoarea aceluia, de depărtarea lui, de timpul în care se fotografiază, de calitatea obiectivului, precum și de calitatea plăcii pe care se desvoltă fotografia.

Cu cât obiectivul e de o calitate mai bună, cu atât e necesară o expunere mai scurtă. Dacă deschizătura prin care intră lumina e mai mică, atunci expunerea trebuie să aibă durata mai lungă.

Cu cât obiectele ce voim să le fotografiăm sunt luminate mai tare și în culori mai deschise, cu atât și espunerea trebuie să fie mai scurtă. Co'orile albastre și violete au o influență mai mare asupra plăcii, decît cele brune, roșii, verzi și galbene; deasemenea influența luminei are putere cu mult mai mare înspre amiază, decît sara sau dimineața și vara cu mult mai mare decît iarna.

Calitatea plăcilor încă influențează mult. Cu o placă mai bună și mai sensibilă espunerea va dura mai puțin.

Cu cât obiectul e mai aproape de aparat, cu atât se recere o espunere mai lungă. O placă sensibilă la influența colorilor, pretinde o espunere de 3—4 ori mai îndelungată, ca o placă simplă.

Cele mai multe greșeli le fac începătorii prin aceea că în liber espun prea mult și în interioruri prea puțin.

Desvoltarea plăcilor. Pentru lucrarea și desvoltarea plăcii se recere să avem o cameră întunecată. Aceasta se poate face și preste zi, dacă avem neapărată trebuință, prin astuparea găurilor, prin cari pătrunde lumina, dintr'o odăița mai mică, dar mai recomandabil e să lucrăm plăcile noaptea, când vom fi dispensați de baricadarea odăilor cu tot soiul de vestimente și stofă. Pentru a ne putea orienta la lucrări e necesară o lampă cu lumină roșie sau gălbuie. Înainte de a ne apuca de lucru trebuie să ne punem la dispoziție toate chemicaliile de lipsă precum o cantitate bunișoară de apă.

Pentru a ne putea face o mică idee despre aceasta desvoltare, vom aminti pe scurt discompunerea chimică la aparență destul de complicată, prin care trece lucrarea unei plăci. Am văzut mai înă'ne, că acolo unde pătrunde razele de lumină pe placă bromura de argint nu mai e așa de întregă. Și cu cît a fost mai mare cantitatea de lumină care a pătruns în camera obscură, cu atât și influența ei asupra întregității bromurei de argint e mai mare. Dacă aceasta placă o supunem mai departe unei proceduri chimice, în urma căreia bromura de argint se discompune total în părțile ei constitutive în brom și argint, pe când partea de bromură de argint, care nu a fost atinsă de razele luminei rămâne intactă, atunci bromul trece într'o nouă combinațiune, pe când argintul metalic rămâne pe placă în conturi de tot fine și din cauza culorii sale negre ne dă un chip negru. Acolo unde a pătruns mai multă lumină se va așeza mai mult argint metalic și unde a pătruns mai puțină lumină mai puțin argint, iar unde n'a pătruns lumină acolo nici nu se va discompune. Prin urmare părțile mai deschise ale obiectului fotografiat vor apărea pe placă mai închise, mai negre, pe când cele întunecate vor apărea pe placă mai deschise. Aceasta este negativă.

Acele substanțe chimice, cari după o anumită preparare, posed proprietatea de a discompune bromura de argint și a o transforma în argint metalic se numesc substanțe de desvoltare sau de reducere. Acestea și-le poate prepara fiecare. Deoarece însă prepararea chemicalilor e foarte migăloasă și greoaie, pentru începători se recomandă fluidități de desvoltare pregătite gata și combinate cu cantitatea necesară de alcali. Intre aceste fluide chimice, pentru desvoltarea plăcii cele mai usitate sînt: Glicinul, hidrchinonul, pirogallolul, metolul, amidolul, etc. E de preferit dintre acestea glicinul, pentru-că acesta se poate întrebuița la desvoltarea ori și cărei specii de plăci și fotografii. (Va urma.)

Curățirea stofelor de mătasă. Se amestecă spirit $\frac{1}{4}$ de litru, săpun verde 300 grame, miere 100 gr. Se pune stofa de mătasă pe o scândură curată și înmuiându-se o flanelă în soluția aceasta se freacă mătasa cu îngrijire, se spală apoi mătasa în apă caldă și se clătește în apă rece și se stoarce. După asta se mai înmoaie într'o apă amestecată cu spirit și se stoarce încă odată, se învâlește sul într'un ștergar curat și pe urmă se calcă pe dos în direcția firelor țesăturii. G. M.

Contra asudatului picioarelor sterge-ți picioarele cu o bucată de pânză dimineața, când te scoli. Înmoaie apoi o altă cârpă în vinars și freacă-ți bine piciorile.

Pentru ca găinile să dea oue multe se recomandă a le hrăni cu orz și cu tătarcă muiată în apă sărată.

Probă pentru cunoașterea diamantelor. Dacă vei privi un ac printr'un diamant, vei vedea numai un ac; dar prin topaz, zafir, sau cristal alb vei vedea doue ace.

Părul se face creț, dacă se spală cu zamă de sămânță de cânepă și se unge apoi cu vre-o unsoare sau oleu, ca să nu fie aspru.

Alt metod pentru curățirea mătasei. Pune în $\frac{1}{2}$ litru de rachiu 5 decagrame miere curată și 5 decagrame săpunu alb fin pulverizat. Amestecă bine aceste materii și spală cu ale mătasa de ambe părțile, întrebuintînd la spălat o perie fină. Pune mătasa astfel spălată într'un vas cu apă curată, apoi o clătește în apă caldă, până când apa va rămânea limpede în urmă-i. Dar grijește, ca stofa să nu se strice prin frecături. Pune-o pe o funie, ca să se scurgă apa dintr'însa și calcă-o cu ferul ferbinte pe amândouă părțile, până când e udă. E bine să se ardă puțină pucioasă sub mătasa întinsă pe funie, prin ce mătasa își va căpăta din noul lustru original.

Din „Colecta de rețete“ de Grigoriu T. Miculescu.

Stâlpișori.

E trist când intrând în casele intelectualilor noștri, te vezi înconjurat de lucruri fabricate, plătite cu bani grei, pe când aceleași lucruri s'ar putea pregăti foarte bine în industria noastră casnică și în locul zdrențelor adunate fără potriveală de prin cele prăvălii percuinate am putea să avem interioruri împodobite românește cu neîntrecutele creațiuni ale iscusinței femeii române, cari ar putea să încunjoare traiul nostru de toate zilele cu o armonie pitorească, desfătătoare și să ne mai dea și mulțumirea sufletească de a ne servi de lucrurile mânilor noastre.

Nu e de lipsă să arăt superioritatea în forme și colori a covoarelor noastre, nici fineța și trăinicia albiturilor de casă. Ori-cine le știe aceste. Mă mir numai ce ne mână totuși în prăvăliile străine, de unde aducem marfă proastă și scumpă. Cât ne-am îndepărtat de străbunele noastre, cari singure torceau singure coseau și își îmbrăcau cu lucrurile mânilor lor și casa și familia. Multă stricare ni-au făcut și școlile străine, prin cari multe dintre noi s'au înstrăinat de frumusețile, ce sunt date a le crea iscusința femeii române.

Mi-am pus de gând să dau din când în când în această revistă modele de industrie de casă românească, însoțindu-le cu esplanări, după cari să se poată lucra.

Mult m'ași bucura dacă modestul meu început ar îndemna și pe alte sorioare a mă urma.

Fotografia de mai jos reprezintă un model de țesătură cu stâlpișori și găuri. După acest model se pot face perdele, ștergare, fețe de perini, mășarițe, fugare, sau tablete.

Toate acestea sunt țesute în două ite, țesătura cea mai simplă (pânzește).

Perdele se țes din bumbacul cel mai fin, Nr. 20.

Bumbacul de băteală, este egal cu urzeala, și se vor lucra cu găuri (ajour) și vârste de bumbac gros Nr. 8. Fondul să țese așa încât abea să-și alipească firile unele de altele ca cu atât să fie mai ușoare (rari). La 8 cm. dela găuri să țes 3 vârste din bumbacul gros amintit, dintre cari celea mărginașe vor fi de 1 și jumătate cm., iar vârsta din mijloc de 4 cm. spațiu dintre ele 1 cm.

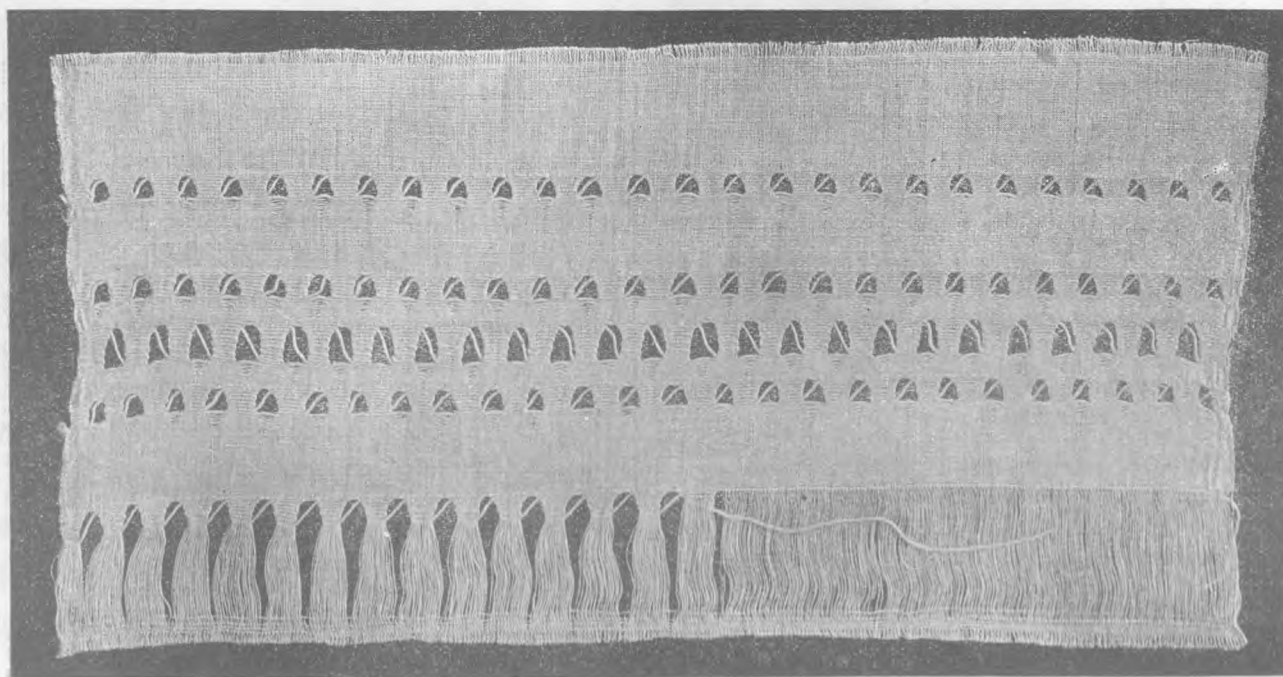
Tot astfel se țese și fugarul sau tabletă.

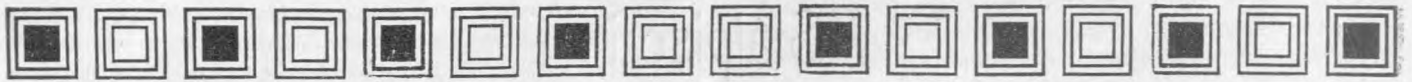
Fețele de perină, mășarița și ștergarele pot fi și din bumbac mai gros (Nr. 18, 16, 14) băteala poate fi cea obicinuită, accentuez însă folosind și la băteală bumbac de care am urzit, avem lucruri mult mai fine și mai trainice.

Din fotografie se poate vedea și modul cum să lucra găurile (ajurul) în răsboi. Anume: Luăm bumbac de legat ciucuri (ciaprazuri) Nr. 8, facem un ghem de mărimea unei nuci, alegem în rost de regulă cam 10—24 fire și trecem firul gros de 5—15 cri, rostind tot-deauna; apoi aducem firul pieziș în jos, luăm alte 10—24 fire și repetăm aceeași procedură până am isprăvit toate firile. Adecă fiecare stâlpișor să țese separat cu aceleași fir, aducându-l mereu din partea de sus a stâlpișorului de a curmezișul găurei ce să naște între stâlpișori. La lucrarea stâlpișorilor nu-i ertat să ne folosim de vătale (brâgle) căci atunci se lătesc, ci numai cu degetul vom alipi fie-care fir. Când apoi am isprăvit stâlpișorii din margine 'n marginea țeseturei, prindem rostul cu un fir de acest gros și apoi țesem iarăși fondul mai departe. E foarte conștient ca înainte de a începe la stâlpișori (ajour) firul ultim din băteala (fond) să fie iar din bumbac de acest gros, așa ca stâlpișorii să fie între două fire groase.

Rodna-Nouă.

Maria Elisabeta Pioraș.

Curierul modei.

Dând și la rubrica „De la casei“ un material înrudit, trebuie să ne restrângem la acest loc la un singur model, ales însă pe sprânceană, din tot ce am putut afla mai frumos și mai recomandabil. E o rochie ce se poate confecționa și strânsă după corp dar se face foarte bine și ca „silfidă“ cu talia lăsată mai legeră. Pentru rozetele cu „ajour“-uri e mai bine să se cumpere asemenea rozete gata din aceeași culoare și să se aplice tăinduli-se în stofă rotogoale corăspunzătoare. E de preferat stofa de o singură culoare. Dacă să ține la rozetele cu găuri, atunci nici nu merge să se ia o stofă cu desen.

Prețul rochiei poate să fie variat, după calitățile mai modeste ori mai exagerate ale materialelor. Dar va fi în ori-ce caz o rochie foarte elegantă prin croiul ei superb și prin decorul cumpătat. Se va putea îmbrăca foarte bine la stradă, în zile de sărbătoare, la vizite, la festivități și modelul e tot atât de potrivit pentru o toaletă de vară ca și pentru una de iarnă.

Pe lângă avantajile estetice și economice, și această întrebuințare aproape universală ce i-se

poate da acestei toalete, ne-a îndemnat să o prezintăm cetitoarelor noastre.

În timpul verei s'a văzut deja, că nu se prea pot afirma rochiile cu adausuri de poale duble, despre cari am fost vorbit într'un alt număr. Pentru aceea nu credem că ar mai fi de folos să dăm un model de acel fel.

Dar trebuie să menționăm cucerirea ce au făcut'o pălăriile ușoare „Bébé“ din pânză de Madera, cunoscută și sub numirea broderie elvețiană, un batist brodat cu găurele. Forma acestor pălării e la căpătină ca o ciupercă iar brodurile au forma aproape de clopot. Se vor aplica două volane încrețite deasupra și dedesubtul bordurilor de sirmă. Decorul: flori, uneori chiar o cunună de flori în toate culorile sau și numai o pantlică de jur împrejur, care se încheie cu o fundă. Deja aceste pălării vor fi ajuns și în provincie aproape în toate locurile.

Judecând după forma lor drăguță și după împrejurarea că sunt o noutate, stăpânirea pălăriilor „Bébé“ poate se mai țina câteva veri. Ele se pot pregăti foarte bine și acasă.

Elena E. Bolcaș.

Ceasornic de flori.

Marele botanic Linné și alți învățați au observat însușirea plantelor, de ași deschide și închide florile după schimbarea vremilor. Și anume Linné a putut deosebi trei categorii de plante, pe cari le a numit: 1) meteorice: plante, cari își deschid și închid florile după cum e vremea bună ori rea, noroasă ori cu soare; 2) tropice, cari se deschid de dimineață și se închid de seară, ținând pas cu lungirea sau scurtarea zilelor; 3) equinoctiale: plante, cari își deschid sau închid florile totdeauna la aceleași ore, fără considerare la anotimpuri sau împrejurările meteorologice. De altfel nu numai învățații ci și ori-care iubitor de grădini a putut să observe aceste însușiri ale plantelor, ori barem unele dintre ele. Dar vor fi puțini aceia, cari să și dea samă că deschiderea și închiderea florilor foarte multor plante se urmează cu o regularitate atât de fixă în cât, cine știe să se folosească de această însușire a lor, poate să și combineze un ceasornic de flori.

Iată o distracție destul de amuzantă, ale cărei rezultate n'ar fi cele mai de pe urmă printre curiozități.

Se alege pentru ceasornicul de flori un loc cu soare, și se ridică o moviliță rotundă, pe care se aranjează plantele în straturi în ordinea ce corespunde orelor, la cari li-se deschid sau închid florile. E conștient sădi în fie care strat mai multe soiuri de plante, fiindcă unele sau altele n'ar vegeta; sau, pentru o împrejurare sau alta, în locul unde au fost puse mai corespunde pe deplin așteptărilor. Clima, solul, căldura, electricitatea curentele aeriane pot toate să influențeze dezvoltarea și firea plantelor și să o schimbe. Sădindu-se dintru început cât mai multe plante în movila-ceasornic, se vor putea alege și păstra mai târziu numai acele, cari pentru locul cultare s'au dovedit ca cele mai statornice și pentru a căror cultură locul e prielnic.

Dăm aci câteva serii de plante, cari pot fi întrebuințate pentru un ceasornic de flori.

Plante, ale căror flori se deschid dimineața: Intre orele 3—5 *Tragopogon pratensis*. Intre orele 4—5 *Thrinicia tuberosa*, *Helminthia echioides*, *Cichorium intybus* (cicoarea), *Hemerocallis fulva*, *Crepis tectorum*. Intre 4—6 *Picridium tingitanum*, Intre 5—6 *Sonchus oleraceus*, *Leontodon taraxacum* *Barkhausia alpina*, *Tragopogon crocifolius*, *Rhagadiolus edulis*, *Convolvulus sepium*. Intre 6—7 *Hieracium murorum*, *Barkhausia rubra*, *Sonchus arvensis* și *pallustris*. Intre 6—8 *Alyssum sinuatum*, *Leontodon autumnalis*. Intre 7—8 *Lactuca sativa*, *Nymphaea alba*, *Anthericum ramosum*, *Hieracium praemorsum*, *Sonchus alpinus*, *Hypo-*

chaeris macculata, *Hedypnois rhagadioloides*, *Mesembryanthemum barbatum*. Intre 8—9 *Hieracium pilosella*, *Anagallis arvensis*, *Dianthus prolifer*, *Hypochaeris glabra*. Intre 9—10 *Calendula arvensis*, portulaca olaracea. Intre 9—11 *Dorsera rotundifolia*. Intre 10—11 *Alsine rubra*, *Mesembryanthemum crystallinum*, *Papaver nudicaule*, *Hemerocallis flava*. Intre 11—12 *Ornithogalum umbellatum*, *Calendula chrysanthemifolia*, *Trigridia pavonia*.

Plante, ale căror flori se deschid seara: La orele 5: *Mirabilis jalapa*, *Pelargonium triste*. Intre 6—7 *Cereus graniflorus*. Intre 7—8 *Mesembryanthemum noctiflorum*.

Plante ale căror flori se închid înainte de amiază: La orele 8 *Leontodon taraxacum*, La orele 10 *Picridium tingitanum*, *Lactuca sativa*. Intre 10—12 *Cichorium intybus*, *Sonchus arvensis*. La orele 10 *Tragopogon crocifolius*. Intre 11—12 *Sochus oleraceus*. La orele 12 *Sonchus alpinus*.

Plante ale căror flori se închid după amiază: Intre 1—1 *Hieracium umbellatum*, *Barkhausia rubra*. La orele 2 *Helminthia echioides*, *Hieracium murorum*, *Hypochaeris macculata*, *Hieracium praemorsum*. Intre 2—3 *Alsine rubra*. Intre 3—4 *Anthericum ramosum*; La orele 4 *Alyssum sinuatum*, *Nymphaea alba*. La orele 5 *Thrinicia tuberosa*, *Anagallis arvensis*, *Calendula arvensis*, *Calendula chrysanthemifolia*. La orele 7 *Leontodon autumnalis*. Intre 7—8 *papaver nudicaule*. La orele 12 din noapte: *Cereus grandiflorus*.

În partea din jos cea mai largă a fie cărei strat de forma unui segment se poate sădi tot din plante, din ierburi colorate bunăoară — și cifra orei pe care o indică florile din acel strat. Și dacă se mai aplică în jurul cifrei și un cerc sau alt semn, prin care orele indicate prin deschiderea florilor, se deosebesc de acele, pe cari le arată închiderea florilor, vom avea printr-o grafologie gradinărească toate explicațiile pentru ca prin o singură privire aruncată asupra ceasornicului de flori să înțelegem ce ne spune în ori-care clipă.

Informațiile, pe cari le dăm aci, mărturisim, au un mare cusur: multele numiri latinești, pe cari, numai bărbați de specialitate ni-le-ar putea înlocui cu numirile românești corespunzătoare. Doară se va afla vre-un botanist, care se va gândi să facă cetitorilor și serviciu acesta.

Multe dintre plantele înșirate în acest tractat se află în grădinile și țarinile noastre și numai foarte puține — în cazul cel mai rău — ar trebui comandate dela vre-o prăvălie mare de sămânțe.

Alina.

Gâcituri.

Dezlegarea gâciturilor din Nr.ii 13—14.

REZULTATUL SORTIREI.

I.

Gâcitură după săritura calului, de Geni.

M'am întrebat întotdeauna
Crezând că-i un mister;
Cum este inima 'ntocmită,
De carne sau de fier?
Și mi-am răspuns că e de

[carne

La cel nenorocit;
Dar la bogății noști de

[astăzi.

De fier, dar ruginit.
Mai e apoi un soi de oameni
Bătuți de un orb noroc;
Aceia, Dumnezeu să'i ierte
N'au inimă de loc.

Versuri de Carol Scrob.

II.

Gâcitură de cuvinte de Lucreția Miclea Balea.

Murată
Murat
Mura
Mur
Mu
M
*

DESLEGĂRI BUNE NE-AU TRIMIS:

(Numerii puși între paranteze înseamnă câte gâcături au dezlegat fie-care)

Doamnele: Iulia Bălean, Bocșa-montană (1—2); Veturia Dimi-
trescu n. Damșia, Seceani (2); Maria I. Muntean,
Agnita (1—2); Ana Pălăgeș, Năsăud (1—2); Maria
C. Pop, Sibiu (1—2); Sabina Roman, Seceani (2);
Marioara Russu, P.... (1—2).

Dșoarele: Angelica Birou, Ticvaniul-mare (1—2); Miți David,
Sebeșul-săsesc (1); Gizela Evuțianu, Lipova (1);
Virginia Grivase, Năsăud (1—2); Paulina Nistor,
Bozias (1); Paula Precup, Corbu (1—2); Florica
Pamfilie, Sibiu (1—2); Aurelia Il. Reit, Bran (1);
Iulia, Mariți și Regina Roman, Minth. Gherlei (1).

Domnii: Alexandru Băneasă, Cătcău (1); Radu Bădilă
Topărcia (1—2); Iulian Cioarba, Maier (1); Val.
Drag., Cluj (1—2); Miron Popovici, Bocșa română
(1—2); Costi Stanca, Petroșeni (1).

*

Au câștigat premii următorii: Doamna Iulia Bălean, Bocșa-
montană. I-s'a trimis: «Maria Putoianca» roman istoric de N. D.
Popescu. — Dșoara Miți David, Sebeșul săsesc. I-s'a trimis:
«Traduceri libere» versuri de Elena Farago. — Dșoara Paulina
Njstor, Bozias. I-s'a trimis: «Amazoana de la Rachova» nuvelă
originală de N. D. Popescu. — Dșoara Virginia Grivase, Năsăud.
I-s'a trimis: «Valea aurie» peisaj de East.

I.

Intrebare literară.

Domnule Redactor, Vă rog să puneți întrebarea: «Care e cel
mai nimerit termen românesc pentru cuvântul german: Witz?»
Eu până acum, când făceam glume eram glumeață, când spu-
neam câte o șagă eram șugubeață, când spuneam ceva cu haz
eram hazlie, când făceam câte-o ghidușie eram ghidușe, iar când
spuneam câte-o datie eram dafină; iar acum îmi zic «viță-loasă»
și astă mă măhnește căci prea e «trasă de păr».

Florica, fata tatii.

II.

Problemă de dexteritate.

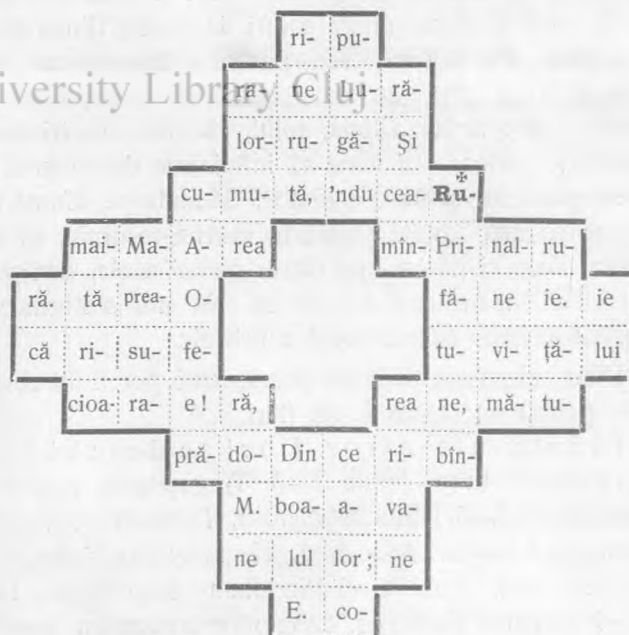
Pusă de Hortensia M. Dima.

Cum se taie trei chibrite cu trei tăieturi în 9 părți egale?

III.

Gâcitură după săritura calului.

Aranjată de M. Elisabeta Pioraș.

Terminul de dezlegare 10 August n. — Se vor sorti ma-
multe premii.

„Sentinela“

instituit de economii și credit, ca societate pe acții
în **Satul-nou (Réva-Ujfaln)**,
efectuește toate operațiunile de bancă și primește depu-
neri spre fructificare cu 5^{1/2}% intere plătind institutul și
darea de % după interese. La cerere se trimit deponenți-
lor și cecuri postale cu cari să trimită banii, fără de a plăti
porto la postă. — Satul-nou, 31 Dec. 1907. **Directiunea.**